

Este într-o lumea Dăsidoibă șminal

VLADIMIR ȘCERBININ s-a născut în anul 1960 în regiunea Krasnoiarsk din Siberia. A absolvit Facultatea de Scenaristică a renumitului Institut Cinematografic „S.A. Gherasimov”. A învățat să zugrăvească icoane la Mănăstirea Peșterilor din Pskov de la un iconar vestit, pr. Zenon Teodor.

Este realizatorul a peste 80 de filme documentare cu tematică ortodoxă.

În anul 1994 a deschis în Mănăstirea Sretenski din Moscova un atelier de icoanografie ai căruia absolvenți au zugrăvit peste 18 biserici în Rusia, Ucraina, Serbia și Polonia.

VLADIMIR ȘCERBININ

Cuvânt înainte

INIMĂ ZDROBITĂ Destinul unui tată

*În memoria luminoasă
a fiului meu Tihon*

Traducere din limba rusă de

Eugen Diaconu

editura
Sofia

Cum să nu recunoască în sine, într-un mod să
mă întâlnesc cu o carte în limba română

Cuprins

1. Pe celălalt mal	7
2. Nașterea în chinuri.....	53
3. Fantomele de pe Neva.....	78
4. „Încearcă, dar să știi...”	87
5. Atingerea cerului	99
6. Vremea peregrinărilor	113
7. Chemarea peșterilor străvechi.....	160
8. Martorii	175
9. Istorii mănăstirești	191
10. Ieșirea	199
11. De la icoană la film	211
12. Întâlnirile din Moscova	231
13. Aristocratul	244
14. Pelerinii vrăjiți	262
15. Siria. Schijele	274
16. Soarta unui peregrin	282
17. Inima zdrobită	288
18. Viața de după moarte	310

Inimă zdrobită: destinul unui tată / Vladimir řcerbinin; trad. din lb. rusă Eugen Diaconu. - București: Editura Sophia, 2017. - 128 p. - (Serie: Cărți de poezie) ISBN 978-973-136-591-6

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Traducerea a fost făcută după originalul în limba rusă: Vladimir řcerbinin, *Serdte sokrušenno*, Editura Mănăstirii Sretenski, Moscova, 2016.

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SHCERBININ, VLADIMIR

Inimă zdrobită: destinul unui tată / Vladimir řcerbinin; trad. din lb. rusă de Eugen Diaconu – București: Editura Sophia, 2017
ISBN 978-973-136-591-6

I. Diaconu, Eugen (trad.)

Cuvânt înainte

Cartea aceasta e un poem. O curgere de frumusețe interioară cum rar mi-a fost dat să descopăr în lecturile cotidiene. Autorul-personaj crește sub ochii cititorului și se lasă prins în icoană. De altfel autorul cărții este un om care și-a hrânit libertatea duhovnicească din convertirea imaginii în icoană. Un poem despre viață curată, moarte și înviere, un poem despre Hristos în tot și în toate. Un poem-pathos ale cărui strofe, legate cu sânge și viață, alcătuiesc un comentariu la Evanghelia Mântuitorului în cel mai personal mod cu puțință. Sunt cuvinte care te cutremură. Învățăm să respirăm cu scribul acesta cu totul neașteptat. Fiecare frază pare o colecție de metafore, țesătură de adevăr așezată pe trupul costeliv al cuvintelor. Un exemplu? Iată. Scrie – gândește puștiul țintuit în patul suferinței: „Omul poate pierde totul; mâinile, picioarele, capacitatea de a vedea și a se mișca, dar dacă inima lui este vie și mintea lui trează, el poate crea, iubi și trăi deplin, poate vedea și înțelege lumea dinăuntru. I se descoperă atunci că forța lui nu este în oase sau în mușchi, nu este în bogăție și în sănătate, ci în ceea ce se păstrează în străfundul inaccesibil al inimii...”

Cum să nu tresără inima în tine, cititor fiind, când în mâini ții o carte-inimă, un neașteptat poem-inimă?!

Și afli, cuprins de uimirea smereniei, că „viața omului este istoria unui grăunte care se alimentează de undeva din adâncuri, se umple de lumină cu o maturitate aurie asemenea cerii de albină pentru ca, mai târziu, după ce a căzut pe pământ, să crească înălțându-se până la cer. Asta, desigur, dacă nu va putrezi în temniță întunecată și umedă a răului”. O carte-căutare. Pe care, citind-o, te redescoperi altul. O traducere lină, dintr-o rusă pașnică și dăruitoare de mălini înfloriți în suflet.

Părintele Constantin Necula

1

Pe celălalt mal

Aveam cinci ani. Prietenii mei, care erau puțin mai mari, m-au întrebat într-o zi, foarte serioși:

- Ai vrea să poți trece prin zid?
- Sigur, cine n-ar vrea?!

Mi-au legat ochii cu o batistă, ca unui copil prostănc, m-au dat pe față cu bălegar, spunându-mi că este un elixir miraculos, mi-au șoptit la ureche niște cuvinte magice într-o limbă inventată de ei, m-au învărtit bine și mi-au zis: „Mergi înainte!” Eu i-am crezut, am pășit apăsat și am intrat cu capul în zid, făcându-mi un cucui zdravăn.

Răsplata a fost un hohot general de râs, dar și învățătură de minte să nu mai încerc să trec prin ziduri, mai ales la sfatul altora și cu ochii legați.

Totuși, la scurt timp după aceea, am uitat lecția și chiar și astăzi tot mai încerc să sparg cu capul zidurile singurătății, alienării și lipsei de înțelegere a lucrurilor. Toate încercările mele se încheie ca atunci, în copilărie, însă merg înainte cu încăpățânare și dau cu capul de zid în speranță că acesta se va deschide și eu voi vedea, în sfârșit, ce este dincolo. Poate vă întrebați de ce fac asta...

Ca să înțelegeți, trebuie să-l luăm cu începutul.

Bineînțeles că nu țin minte momentul nașterii, dar în mintea mea răsar mereu reflexele soarelui pe geamurile și obiectele din sticlă de afară, care apăreau pe tavanul unei camere vopsite în alb, cu o nuanță de bleu deschis. Țin minte și perdelele transparente de la ferestre, care erau purtate de vânt și zburau asemenea unor aripi de îngeri invizibili.

Păsările se aud atât de frumos, cum numai în Rai se poate auzi. Mai aud cum latră câinii, mugesc vacile, zumzăie albinele, tipă gâștele din toată puterea lor, iar cocoșii cântă vestind tuturor din jur ce s-a întâmplat.

Fiecare sunet este întipărit în mintea mea atât de clar, cât să poată trăi în mine întreaga viață.

Dar asta nu e tot. Dincolo de zăbrelele pătușului, lângă o sobă rusească, bunica face zgomot cu cleștele în foc, în timp ce îngână o melodie pe sub nas. Coace pâine, iar mirosul acesteia se răspândește în tot satul. E primul miros pe care-l țin minte...

Din când în când, deasupra mea plutesc fețele mari și ciudate ale adulților. Privirea îmi este încordată la maxim. Văd fiecare semn de pe pielea lor, ca și cum aş avea o lupă foarte mare. Adulții se poartă foarte curios: se uită la mine ciudat, cântă, vorbesc tot felul de lucruri de care tot ei râd și încearcă să-mi atingă nasul firav cu degetele lor mari și butucănoase. Simt repulsie și frică. Tip cu toată forța mea de prunc. Mă iau în brațe și mă zgâlțăie atât de tare, încât întreaga lume din jur mi se pare că tresaltă și urmează să se spargă în mii de bucățele. Așa că, în loc să adorm, îmi pierd cunoștința.

Cât să fi avut pe atunci: câteva zile sau câteva luni?!

Oricât de ciudat ar părea, din copilărie nu țin minte pe nimeni: nici pe mama, nici pe tata, nici pe fratele mai mare și nici pe bunica. Mă țin minte doar pe mine, senzațiile și trăirile mele, care aproape întotdeauna erau neplăcute și dureroase. Mi se părea că am fost luat dintr-un loc cald și confortabil și lăsat unde era foarte frig și umzeală.

Acetea trăiri s-au schimbat foarte puțin de atunci. Chiar și în cele mai luminoase momente de bucurie și felicire tot mai am sentimente de teamă și dor, care îmi sfâșie inima.

Nu-mi dau seama cum, dar am știut întotdeauna și știu și acum că tot ceea ce este bun în această viață e foarte ne-sigur și trece repede. Că după licăririle luminoase vor veni obligatoriu și zile negre. Chiar și astăzi sunt convins că viață nu este un dar, ci o pedeapsă, dar încă nu am reușit să aflu pentru ce. Pământul e locul nostru de exil, ca Siberia, unde au fost trimiși prizonierii. E frumos acolo, însă e frig și foarte greu de trăit.

Oricât ai încerca să-ți îneci amarul cu vin, oricât ai încerca să-ți colorezi viața cu plăceri, mahmureala survine în mod obligatoriu, iar pedeapsa e inevitabilă...

Mai țin minte primul meu zbor sau, mai bine zis, prima mea cădere. Cred că trecuse deja ceva vreme de la apariția mea pe această lume. Crescusem un pic și mă puteam mișca de unul singur în pătuș. Pătușul era construit din bare de fier și așezat pe niște obezi semirotonde, ca să fie mai ușor de legănat noaptea, atunci când o trezeam pe mama.

Mă legănam fără griji, ținându-mă de marginile de fier. Mă simțeam ușor și vesel, pentru că inima micuță încă nu cunoscuse greutățile vietii, iar mintea îmi era complet curată de gânduri întunecate.

Respect penCovorul multicolor întins pe dușumea părea că se apropia de mine și imediat se îndepărta, până când s-a reprezit cu sălbăticie spre mine...

Ai mei spuneau că am dat cu capul atât de tare de dușumea, încât bunica mea Iustina zicea tot timpul: „Ești un ciudat acum, pentru că de mic te-ai lovit rău la cap.”

Poate că, într-adevăr, asta și explică totul...

Am ieșit mai târziu din casă, am pășit prin curte și m-am îndreptat cu curaj spre prisaca părintească. A fost prima mea călătorie, pentru că abia deprinsesem mersul.

Căsuța noastră mi se părea atunci a fi un castel imens, iar curtea cu gâștele vajnice și găinile ciugulind îmi apărea ca o țară de vis. Prisaca era pe atunci într-o junglă de netrecut pentru mine, unde creșteau zmeura și coacăzele. Lumea înconjurătoare îmi părea foarte blandă, călduroasă și, desigur, însuflețită. De bucuria aceasta care mă încerca chiar cred că îngânam o melodie. Până la prima albină...

Desigur că am ținut neapărat să prind micuța vietate care zumzăia și zbură de una singură. Am prins prima albină și imediat am dat de veste în întreaga mahala despre acest lucru printr-un tipărt groaznic. Stăteam între stupi și dădeam din mâini ca apucatul. Insectele răuțacioase mă atacau fără milă și probabil m-ar fi înțepat până la moarte, pentru că încă nu aveam minte să fug de lângă ele. M-a salvat vărul tatei, care ajuta în vara aceea la construcția unei terase la casă. După câteva decenii, când își va fi băut mințile, acesta va muri înghețat nu departe de acel loc. Atunci însă a fost salvatorul meu și îi sunt recunoscător pentru aceasta.

Mai țin minte cum a zburat Gagarin.

Aveam un an și ceva. În capătul satului nostru, de cealaltă parte a râului, se lucra la calea ferată. În jur erau munți

și stânci, aşa că drumul pentru tren trebuia croit prin multiple dinamitări controlate ale terenului. Pentru ca geamurile să nu fie sparte de pietrele ce zburau la dinamitare sau, și mai grav, să nu lovească vreo persoană, ferestrele din zonă erau acoperite cu obloane, iar locuitorii din sat erau duși într-un loc sigur. La postul de radio sătesc anunțau înainte această operațiune. Pe urmă venea un camion cu remorcă de lemn și ne ducea într-o zonă numită „dincolo de vânturi”, unde nu puteau ajunge pietrele dinamitate.

Nu mi-era frică de explozie, pentru că era departe și abia se auzea. Dar întreaga pregătire, evacuarea satului și aşteptarea îmi provocau o încordare groaznică.

Ce se întâmpla oare atunci în căpșorul meu?

Într-o zi, când la postul de radio central au anunțat cu voce gravă: „Atențioane, atențioane!”, am crescut că urmează o nouă explozie la sănzier. Am înăchătat din obișnuință paltonașul și am început să-i rog pe părinți să mă schimbe în hainele de plecare, pentru a merge la locul sigur. Numai că adulții m-au ignorat. Ascultau fără întrerupere și cu încordare vocea reporterului de la radio. Am strigat din toți răsunătorii de supărare și frică. Toți cei din casă au tipărit și au venit la mine să mă îmbrățișeze și să mă sărute. Nu înțelegem nimic și plângem mai abitir, însă nimeni nu mă consola. În tot Universul nu era atunci o persoană care să se preocupe de micuțul om care plângă pe dușumea, într-un cătun siberian uitat de lume. Și aceasta pentru că lumea înnebunea de fericire. Omul reușise să iasă din uterul pământesc și se părea că se născuse în infinitul Cosmosului.

Oare chiar aşa era?!

Știi sigur ceva: nu poți desena cu o singură culoare. Pentru a picta un tablou, pe lângă negru mai ai nevoie de cel puțin o foaie curată sau de un perete alb.

Nu toate lucrurile au fost atât de negre în tabloul vieții mele de copil. Foaia albă și paleta plină de culori a fost pentru mine natura încurajătoare.

Am apărut pe lume într-un loc superb de la poalele munților Saian, pe malul unui râu cu apă cristalină. Râul acela își are izvorul în ghețarii munților din țara enigmatică a Tofalariei, iar apoi curge prin munți până la valea Kuraghin unde, unindu-se cu alte două râuri, se revarsă în fluviul Enisei. Desigur, în copilarie nu cunoșteam toate aceste detalii geografice. Cu ochii larg deschiși, priveam luciul apei care curgea învolburată peste bancurile de nisip și agita lipanii. Mă minunau apusurile purpurii care colorau apele, devenind sângerii. Priveam copacii înalți care, după cum mi se părea atunci, susțineau bolta cerească, pentru ca aceasta să nu cadă peste mine.

Primăvara, dealurile de acolo erau colorate în galben de mulțimea bulbucilor de munte, iar pe malurile râului se întindeau, asemenea unei spume de lapte, florile de mălin și de crețușă.

Toamna, munții de pe celălalt mal îmi amintea de o plăpumă pufoasă. Marginile îngălbene ale dumbrăvilor de mesteceni alterneau cu purpuriul mălinului și cu roșul frunzelor de plop. Toate acestea erau înrămate în verdele închis al pinilor și brazilor, deasupra căror se înălțau falnice turnurile cedrilor seculari.

Iarna, toată această bogăție era acoperită cu un strat de câțiva metri de zăpadă, aşa că toți copacii îmi amintea de niște imense stalagmite îndreptate spre cer, în vreme ce casele semănau cu niște piramide întroienite din care ieșea, ca niște coloane perfecte, fumul din hornuri.

În satul nostru nu a fost curent electric până prin 1970, aşa că ne luminam casele cu lămpi de kerosen. Puteți înțe-

lege acum că trăiam ca într-un bârlog de urs, unde tradițiile și modul de viață al oamenilor erau păstrate neschimbăte de veacuri.

În lumea mea pierdută și tainică, unde departe-departe, se întâmplau tot timpul lucruri neobișnuite și minunate. În orice caz, pot spune asta despre micuța mea viață de copil. Nici nu știu dacă toate acestea s-au petrecut cu adevărat ori s-au întâmplat doar în imaginea mea de copil, ca un ecou la povestile de seară pe care mi le spunea bunica la lumina lămpii cu kerosen și în auzul lemnelor care trosneau în sobă, în timp ce ea tot învârtea fuiorul.

Odată, toamna, am purces într-o călătorie dincolo de grădini ca să mă-nfruct din păducelul care e foarte dulce după primele înghețuri de toamnă. Pe una dintre crengi, printre fructele dulci, am descoperit atunci un măr auriu, mult mai mare decât celelalte. De unde?

Trebuie să spun că în ținuturile unde am crescut nu creștea nici un fel de pom fructifer, pentru că acestea se află la altitudine mare, în munți, iar gerurile de iarnă ajung până la -60°C. În astfel de condiții orice pom ar îngheța, pur și simplu. Nu era nici magazin în sat, de unde să poți cumpăra fructe proaspete, aşa că aveam parte de ele doar de Anul Nou sau cu ocazia altor sărbători.

E adevărat și că în fiecare toamnă de la centrul raional venea un camion vechi plin cu mere mici, pe care șoferul le dădea cui apuca, fără să ceară bani. Era o adevărată minune! Ținându-mi respirația, alături de fratele meu, strângeam în mână aceste fructe aromate și edenice, temându-mă să mușc din ele, ca să nu le distrug frumusețea fragilă... Si când colo, am găsit un măr întreg! Si încă pe o ramură... M-am uitat în jur, crezând că cineva o fi făcut vreo glumă, agățând mărul ca în pomul de Crăciun, după

care am încercat să-l rup. Mărul se ținea tare, de parcă ar fi crescut acolo vreme de veacuri, și nu a cedat din prima.

Dar ce gust, ce aromă! Au trecut de atunci mai bine de cincizeci de ani și încă îmi amintesc senzația aceea de fericire supremă pe care am trăit-o gustând din fructul nepământesc.

Altădată, vara, în timp ce eram pe un deal printre florile de mușețel și prindeam fluturi albaștri, chiar în fața mea a căzut, de undeva de sus, o substanță incoloră gelatinăsoasă. Semăna cu o bucată de marmeladă. Copiii foarte mici au tendință să bage totul în gură și să guste, ceea ce am făcut și eu, bineînțeles. Substanța nu avea nici un fel de gust, dar era totuși plăcută. Fapt pentru care am mâncat-o pe toată.

Ce era? Fantezia mea, ieșită din comun, mană cerească sau altceva... nu pot înțelege nici până în ziua de azi, deși țin minte bine acest episod. La fel de bine îmi amintesc și de acel dragon înfiorător pe care l-am văzut printre nori în timpul unei furtuni...

Cine a furat argintul?

Întotdeauna m-a chinuit întrebarea: de ce oamenii, care trăiesc în mijlocul naturii minunate, feriți de vâltoarea și zgomotele marilor orașe și ale celorlalte realizări îndoielnice ale măreței noastre civilizații, nu văd frumusețea care-i înconjoară? Ei nu aud și nu înțeleg defel corul păsărelor în zori de zi, nici murmurul lin al unui pârâiaș de munte. Nu se bucură de prima ninsoare care acoperă auriiul mestecenilor și verdele brazilor, nici de furtuna de dinineață care spală într-un șuvol totul: munții, râul, cerul... În schimb, își umplu golul interior cu tot felul de mizerii,

se bagă singuri în laț, apasă pe trăgaci pentru a-și arunca în aer jumătate de cap sau a-și umple inima de plumb.

Omul se naște ca o foaie perfect curată, dar, dacă te uiți mai atent, pe această foaie albă poți găsi și pete întunecate: ba moștenirea genetică nefericită, ba păcatul original sau altfel de probleme ori boli psihice. Omul crește absorbind din viața care-l înconjoară nu doar ceea ce este curat și alb, ci și multe lucruri rele și otrăvitoare. Nimeni nu-l învață cum să lupte împotriva disperării și a urâțului, cum să scape de lucrurile de nimic, de gândurile distructive și de patimi. Sufletul devine mai aspru, se întunecă, se micșorează, însă lumea din jur este la fel de frumoasă ca în primele ei zile. Grangurul cântă la fel de frumos cu vocea lui cerească, iar râul susură la fel de lin, croindu-și drum printre pietrele lucioase. Ecoul se reflectă de perețele de copaci al pădurii și se aude multă vreme, rătăcind prin stânci și munți.

Noi, cei mici, în fiecare seară fugeam pe malul râului și tipam cât ne țineau rărunchii:

– Cine a furat argintul?

Iar ecoul întotdeauna răspunde același lucru:

– Tu... tu... tu...

Credeam că însăși pădurea cea nesfârșită e cea care vorbește cu noi și nimeni nu ar fi putut atunci să ne zdruncine această credință naivă. Și asta pentru că cei mici nu cunosc moartea. Pentru ei toate sunt vii: oamenii, animalele, iarbă și pietrele...

Înțelegeam întotdeauna că trăiesc în mijlocul unei frumuseți incredibile, dar simteam și că în lăuntrul meu este ceva groaznic și întunecat, care îmi strivește adesea pieptul mic și mă face să plâng fără motiv și fără a putea fi mângâiat. Uneori nu puteam ieși din această stare zile întregi, la care bunica spunea:

Respect pentru - E un ciudat. Bătut în cap...

Mama mai adăuga:

- E un răsfățat. Are nevoie de o curea bună!

Doar tata, un tâmplar liniștit, mă lua de mâna și mă ducea în atelierul lui. Acolo era întotdeauna miros pregnant de clei de oase și lemn proaspăt tăiat. Mă băgam sub masa de lucru și ascultam cum fredonează rindeaua de deasupra mea. Priveam cum cad inelele gălbui de rumeguș, iar mai târziu stăteam lângă soba micuță și urmăream cum mâinile tatălui meu alcătuiau din diferite bucăți de lemn scaune sau taburete. Și astfel, starea de depresie dispărea...

Mai erau și alte jocuri în copilăria mea. Iarna, îmi plăcea să sar din vârful acoperișului, învârtindu-mă în aer, fără să-mi rup gâtul. Vara, de pe același acoperiș, îmi plăcea să fac aceeași săritură, fără învârteală, cu umbrela chinezescă a tatei, însă încercând să evit șipcile gardului. Toamna târziu, îmi plăcea să alerg pe gheăta subțire a lacului, care se auzea crăpând în urmă și care totuși nu mă lăsa să mă scufund. Ne rupeam mâinile și picioarele, ne scufundam sub gheăță, eram râniți destul de tare, dar rămâneam vii...

Nici adulții nu erau mai breji: de cele mai multe ori din cauza inconștienței desperate a unora dintre ei. De exemplu, primăvara, în timpul ruperii gheții de pe râu, cu siguranță se găsea vreun curajos să treacă pe bucătile de gheăță plutitoare râul periculos, care nu era prea lat, nici prea îngust. Omul se scufunda sub ghețuri, dispărea multă vreme, după care ieșea de acolo, se cățăra pe gheăță și o lua din nou la fugă. Grămadă de gură-cască, adunați să vadă privaliștea de pe mal, ofta și se înfricoșă de fiecare dată, cu pumnii strânși, dar la sfârșit, când viteazul ajungea teafăr înapoi, tot ei îi turnau un păhărel de tărie, spunând: „Bă, da' fraier mai ești!”

Sașa, căci aşa îl chema pe curajos, bea apoi vreo săptămână (mai ales că gheăța începea să se topească la sfârșitul lui aprilie și începutul lui mai, când sunt și sărbători legale), după care se arăta lumii albastru, nebărbierit și abia suflând. Probabil că nici nu-și amintea de „eroismul” său, darămite să înțeleagă și să explice de ce s-a aventurat pe gheăță râului...

Cântecul grangurului

Memoria omului e foarte ciudată: uneori, ceea ce s-a întâmplat cu foarte mulți ani în urmă apare în amintiri mult mai clar și colorat decât ceva recent, de parcă s-ar fi întâmplat chiar cu o zi înainte.

Îmi amintesc foarte limpede, de parcă aş vedea acum, casa noastră: micuță, călduroasă, cu dușumelele scârțâind și cu o sobă tradițională, care ocupa cea mai mare parte a încăperii.

Primăvara devreme, când pe stradă încă mai scârțâia zăpada de ger, începeau să apară noile generații de viței, iezi și alte animale de pe lângă casa omului. În primele zile, pentru a nu îngheța, animalele erau aduse în casă. Dacă mai adăugăm și bobocii galben-pufoși, care eclozau în aceeași perioadă, cățelul bleg și o pereche de pisici, puteți înțelege că nu aveam o gospodărie, ci arca lui Noe. Îmi amintesc și acum moțul moale al iedului cu care mă împungeam pe când încă mergeam de-a bușilea. Au dispărut din mintea mea multe evenimente importante, dar moțul acela a rămas pentru totdeauna... De ce oare?

Îmi aduc aminte cum trebuia să mă trezesc iarna ca să mă duc la școală. Încă nu se crăpa de ziua, dar bunica Iustina trebăluia deja cu focul la cuptor. Rupea două bucăți de